

ÖK-sekretariatet

Protokoll nr 1/2023 från möte med övervakningskommittén för strategiska planen för GJP

Tid: Den 17 maj

Plats: Frösö Park Hotell, Östersund

Dagordning: Se bilaga 1

Deltagare: Se bilaga 2

1 Mötets öppnande

Ordföranden Tobias Olsson (**Landsbygds- och infrastrukturdepartementet**) förklarade mötet öppnat och hälsade ledamöterna välkomna.

2 Godkännande av dagordningen

Övervakningskommittén beslutade att godkänna dagordningen.

Inga övriga frågor anmäldes.

3 Information från Förvaltningsmyndigheten (gemensamt med ÖK LBP)

Olof Johansson (**Jordbruksverket**) informerade om arbetet med strategisk plan som kommit igång och flyter på som planerat.

Olof informerade vidare att Jordbruksverket har fått regeringsuppdrag om effektivisering av genomförandet av CAP samt långsiktig strategi för markuppföljning. Målet med det förstnämnda är att minska administrationskostnaderna och göra det billigare för stödmottagare i deras hantering, men även säkerställa att finansiella korrigeringar minskar jämfört med tidigare period. Uppdraget ska delrapporteras i september och slutlevereras den 31 maj nästa år.

Olof Johansson gav även en lägesuppdatering av de fyra aktuella revisionerna som EU-kommissionen genomfört. En av dem är nu avslutad och de andra pågår. En ytterligare revision är aviserad från kommissionen. Revisionsrätten gjorde en revision i september som avslutades utan anmärkning.

Diskussion

Magnus Strömberg (**Hela Sverige ska leva/ÖK LBP**) ville få svar på hur man ska lösa problematiken med långa transporter för mjölk och slakt och vikten av att främja småskalig hantering och god djurvälstånd. Magnus Strömberg menade också att produktionen minskar inom flera sektorer och att andelen unga företagare minskar. **Ordföranden** kommenterade att detta är viktiga frågor för konkurrenskraften. Frågan om småskalighet dyker upp mer och mer och blir mer aktuell, så även beredskapsfrågan. Olof Johansson (**Jordbruksverket**) svarade att programmen

inte kan lösa allt detta även om det finns flera olika stöd som syftar till att främja en förnying av jordbruksföretagarna. Det finns också stöd för livsmedelsförädling.

4 Information från Landsbygds- och infrastrukturdepartementet (gemensamt med ÖK LBP)

Åsa Wolgast Broberg (**Landsbygds- och infrastrukturdepartementet**) informerade om två ändringar av strategiska planen som är på gång. Skriftlig procedur pågår för den första ändringen som innehåller rättningar och kompletteringar, men även förslag införa förädlingsstöd och att justera målvärden för fånggröda och mellangröda. Jordbruksverket har lämnat önskemål om ändringar. Dessa har Regeringskansliet inte tagit ställning till än. För den andra ändringen har Jordbruksverket fått i uppdrag att svara på om större ändringar behövs. Underlaget ska lämnas i slutet av oktober. Planen är att ÖK ska få underlaget för yttrande under våren 2024. Jordbruksverket har även haft uppdrag om AKIS-samordningen i Sverige. Rapporten granskas av Regeringskansliet. Livsmedelsstrategin 2.0 är en stor fråga på departementet. Synpunkter och önskemål har samlats in. Bearbetning av åtgärdsförslag ska pågå under hösten. Efter det kommer sannolikt någon form av beslut. **Ordföranden** tillade att regeringens fokus är lönsamhet, förenkling och robusthet. Det finns en funktionsbrevlåda för inspel om livsmedelsstrategin som även ska användas av myndigheter. Åsa Wolgast Broberg informerade vidare om att arbetet har inletts om CAP 2028. Departementet räknar med en hearing tidig vår 2024 kring Sveriges ståndpunkter inför förhandlingarna. En ny forsknings- och innovationsproposition förbereds. En begäran har gått ut om att till oktober 2023 inkomma med förslag. Departementet tittar på en strategi om utrikeshandel m.m. (exportstrategi). Landsbygdsfrågorna är en del av det. En sista informationspunkt var att från 2025 ska villkor om social konditionalitet (bl.a. arbetsvillkor) läggas till i strategiska planen. En utredning om detta ska pågå till april 2024.

Diskussion:

Katarina Wolf (**LRF Ungdomen**) undrade om ett ändringsförslag av strategisk plan gällande unga. Urve Laas (**EU-kommissionen**) svarade att kommissionen redan under förberedelserna för godkännandet av strategisk plan hade bett om en justering av en skrivning om ålderskriteriet då det inte stämde överens med förordningen. Ändringen rörde en tidigare text som låg kvar.

Sofia Björnsson (**Lantbrukarnas Riksförbund**) undrade om den pågående skriftliga proceduren är den enda avstämningen med ÖK. Åsa Wolgast Broberg (**Landsbygds- och infrastrukturdepartementet**) svarade att det eventuellt skulle kunna bli aktuellt med ytterligare avstämning vid stora förändringar. Kommittén har haft önskemål om att komma in tidigt i processen. Då behöver det ske innan regeringen har tagit ställning.

Josefin Hjort (**Havs- och vattenmyndigheten**) undrade om det finns något utkast till uppdaterad livsmedelsstrategi att reagera på. **Ordföranden** svarade att det inte finns något sådant ännu.

Jenny Edvinsson (**LLU**) förde fram att livsmedelsfrågor men också frågor beredskap kan hanteras av Leader och undrade om Leader finns med i arbetet kring livsmedelsstrategin. Åsa Wolgast Broberg (**Landsbygds- och infrastrukturdepartementet**) svarade att Leader liksom andra kan lämna synpunkter till funktionsbrevlådan, men att nätverket kanske också kan vara en ingång för Leader. Maria Gustafsson (**Landsbygdsnätverket/Nätverket för GJP**) svarade att man har uppmuntrat medlemmarna att använda funktionsbrevlådan. Anna Wikström är departementets kontaktperson i nätverkets styrgrupp och skulle också kunna kontaktas enligt Maria Gustafsson.

5 Information från EU-kommissionen (gemensamt med ÖK LBP)

Urve Laas (**EU-kommissionen**) konstaterade det inte finns mycket nytt att säga om landsbygdsprogrammet. Det är dock viktigt att ha fortsatt fokus även om programperioden är i sin slutfas (programmet är förlängt till 2022 men betalningar kan göras fram till slutet av 2025, parallellt med betalningar från den strategiska planen). Kommissionen håller med Jordbruksverket och departementet om att budgetutnyttjandet är högt, även jämfört med EU-genomsnittet där det svenska programmet har en utnyttjandegrad på 10 procentenheter över det. Det är viktigt att försöka uppnå målen och bra med information om måluppfyllelsen i årsrapporten, inbegripet för de åtgärder som behöver mer uppmärksamhet på grund av låg måluppfyllelse och anledningarna till detta. Resultatramen visar landsbygdsprogrammets övergripande måluppfyllelse. Urve Laas informerade även generellt att årsrapporter ska lämnas ända till 2026. Det är möjligt att göra programändringar fram till den 30 september 2025. Reglerna medger en ändring per år och utöver det tre ytterligare ändringar under programperioden. Ändringar som görs till följd av ändringar i EU-reglerna räknas inte in i det tillåtna antalet. Ex post utvärdering ska göras av medlemsstaterna före december 2026. Kommissionen ska sedan göra en sammanfattning.

Anneli Weinholt (**EU-kommissionen**) informerade att fokus för den nya programperioden har varit att starta upp och påbörja genomförandet av strategiska planer. Det är en inlärningsprocess som pågår. Det är positivt att höra att det har gått bra för Sverige. Det är viktigt i samband med ändringar av strategiska planer att behålla den ambitionsnivå som har beslutats inom miljö och klimat. Kommissionen har gjort en översyn av de strategiska planerna, se <https://agriculture.ec.europa.eu/system/files/2023-04/approved-28-cap-strategic-plans-2023-27.pdf>. I slutet av året kommer en större översyn göras av hur målen nås. Lägesuppföljning är en löpande process och redovisas bland annat i årliga prestationsrapporter som ÖK ska ta del av och yttra sig om. Resultatindikatorer för alla länder redovisas löpande på kommissionens webbplats, se https://agridata.ec.europa.eu/extensions/DashboardCapPlan/result_indicators.html.

Diskussion

Sofia Björnsson (**Lantbrukarnas Riksförbund**) undrade hur införandet av strategiska planer ser ut för andra länder. Urve Laas (**EU-kommissionen**) svarade att det inte går att få helhetsbild än då alla inte har stängt sina ansökningsprocesser. Ändringar av strategiska planer både pågår och har genomförts.

Maria Gustafsson (**Landsbygdsnätverket/Nätverket för GJP**) tillade att det europeiska CAP-nätverket har tre så kallade ”subgroups” där kollegor ingår¹.

6 Lägesuppdatering om strategisk plan och kommunikationsaktiviteter

Sara Grigoryan och Thérèse Ljungquist (**ÖK-sekretariatet**) presenterade lägesrapport respektive Jordbruksverkets kommunikationsaktiviteter för strategisk plan (se bilaga 3 och 4).

Jenny Edvinsson (**LLU**) nämnde att alla leaderområden har fått startbeslut. Arbetet är i en uppstartsfas. Det finns många ansökningar men ännu inte några beslut. En ny hemsida finns: <https://leadersverige.se/>.

Ingela Nilsson (**Sametinget**) ville skicka med att beroende på hur urvalskriterierna slår är det inte säkert att samiska mikroföretag passar i strategisk plan. Det är betydelsefullt att stöd till

¹ I gruppen implementering av strategisk plan deltar Sofia Björnsson från nationella nätverket och Lena Callisen från förvaltningsmyndigheten. I gruppen innovation och kompetensutveckling ingår Sofia Olander från förvaltningsmyndigheter samt Ulrik Lovang från nationella nätverket och Jenny Cederholm från rådgivningen eftersom hon representerar det i Assemlin. I gruppen för Leader deltar Anna Helmers från förvaltningsmyndigheten, Mia Lundkvist från nätverket samt Marion Eckardt från LUS.

urfolksnäringar finns med i strategisk plan. Det finns ingen annanstans. Det har inte kommit in särskilt många ansökningar ännu.

Angående kommunikationsaktiviteter ville Stefan Carlsson (**Länsstyrelsen**) klargöra att även länsstyrelserna genomför kommunikationsaktiviteter. Sofia Björnsson (**Lantbrukarnas Riksförbund**) noterade att nätverkets kampanj ”Goda nyheter” var med på listan. Thérèse Ljungquist svarade att den är med för att Jordbruksverket har hjälp till att sprida information om kampanjen. Jordbruksverket utlovade att skicka listan över genomförda aktiviteter till kommittén.

Diskussion

Göran Blom (**Naturvårdsverket**) undrade i fråga om ansökningsläget för skötsel av slätterängar om Jordbruksverket ser en minskning eller ökning jämfört med tidigare år. Han menade att det kanske inte går att jämföra rakt av om det har blivit ändringar och myrslätterängar är borta men befarade att det handlar om en väldigt stor differens/minskning. Olof Johansson (**Jordbruksverket**) bad att få återkomma i frågan (se svar i bilaga 3a).

Sofia Björnsson (**Lantbrukarnas Riksförbund**) menade att det är viktigt att nå målsättningar med mellangröda och fånggröda, men att ändringsförslaget grundar sig på preliminära uppgifter. Åsa Wolgast Broberg (**Landsbygds- och infrastrukturdepartementet**) kommenterade att det är viktigt att säkerställa att målen nås för miljö och klimat. Lena Callisen (**Jordbruksverket**) svarade att Jordbruksverket har tittat på frågan tidigt i processen. Den preliminära bedömningen är att balansen inte är så illa som man kunde tro. Detta är en av planjusteringarna Jordbruksverket har bett om. Vi kommer veta mer om detta vid nästa möte. Olof Johansson (**Jordbruksverket**) tillade att uppföljningen ingår i Jordbruksverkets målstyrningsprocess. Det är viktigt att vi håller oss till den. Åsa Wolgast Broberg framförde att det har varit ett fantastiskt gensvar på det nya stödet för precisionsjordbruk. Olof Johansson tillade att stödet för mellangrödor också fungerar bra.

Sofia Björnsson (**Lantbrukarnas Riksförbund**) undrade vidare hur man gör urvalet för investeringsstöden vid stort söktryck eftersom många ansökningar når full pott. Olof Johansson (**Jordbruksverket**) svarade att det finns många moduler som spelar in för de olika projekt- och investeringsstöden och även kopplingen till anslagna medel för aktuell utlysning. Det går att justera, men man måste se till alla parametrar. Stefan Carlsson (**Länsstyrelsen**) kompletterade med att inte alla ansökningar ger maxpoäng, men däremot kan ansökningar få lika poäng. Ett enstaka urvalskriterium kan skilja. Det finns kriterier för hur man ska göra urval om ansökningarna får lika höga poäng.

7 Återkoppling yttrandet om urvalskriterier och processen för ändringar

Lena Callisen (**Jordbruksverket**) återkopplade om ÖK:s yttrande om urvalskriterier som lämnades vid förra mötet och processen för kommande ändringar av kriterierna (se bilaga 5).

ÖK:s yttrande om kommande förslag om ändringar av urvalskriterierna planeras ske i september genom skriftlig procedur.

8 Utvärderingsplanen för strategisk plan

Joel Karlsson (**Jordbruksverket**) informerade om utvärderingsplanen (se bilaga 6). Därefter hölls gruppdiskussioner med redovisning för hela kommittén.

Joel Karlsson summerade vad som kom fram av diskussionerna. Följande aspekter behöver beaktas i det fortsatta arbetet med utvärderingsplanen:

- Hur social hållbarhet kommer att utvärderas behöver utvecklas, inte minst utifrån perspektiv och mål kopplat till jämställdhet och unga.
- Avsnitten om intressenter och målgrupper behöver utvecklas. För målgrupper saknas bland annat policyansvariga på Jordbruksverket. Vilka som faktiskt är målgruppen i Jordbruksverkets målstyrningsprocess behöver också förtydligas. För intressenter behöver det förtydligas att det oftast är grupper av intressenter som anges i planen samt förtydliga dessas intressen. Det behöver också förtydligas vilka kapacitetsbehov dessa grupper har och hur detta ska mötas.
- ÖK upplever att det är svårt att få en helhetsbild av utvärderingsverksamheten och då inte minst i relation till strategisk plan. En inledande översikt bör införas i utvärderingsplanen.
- Ambitionsnivån för utvärderingsverksamheten behöver förtydligas och vad avsatt budget räcker till. Det bör även förtydligas att det är effekter framför resultat som ska utvärderas.
- Även om utvärderingsuppdraget och därmed utvärderingsplanen avser utvärderingar av strategisk plan och därmed inte är holistiskt, så bör relationen och avgränsningar mellan utvärderingarna av strategisk plan och annan politik, t.ex. för miljömålen, som påverkar jordbruksföretag utvecklas i utvärderingsplanen.
- Det finns vissa dataluckor, speciellt inom området miljö och klimat, som kommer påverka möjligheten att skatta effekter.
- Det finns ett behov av vissa redaktionella uppdateringar.

Joel Karlsson hänvisade även vissa utvärderingsfrågor till de årliga operativa planerna och avsåg att återkomma med en inbjudan till workshop kring nästa sådan plan i oktober för att inhämta synpunkter.

Annelie Weinholt (**EU-kommissionen**) förtydligade att kommissionen inte har i uppgift att godkänna utvärderingsplanen och att det är en av ÖK:s uppgifter att ge sitt gemensamma yttrande över utvärderingsplanen. Dock har kommissionen fått ta del av planen och har granskat den. Kommissionen anser att den håller god kvalitet men har även lämnat förslag på förbättringar. Kommissionen framförde att de saknar en tidslinje i planen.

Ordföranden framförde att ÖK ska yttra sig om utvärderingsplanen och att det kräver en sammanställning som alla kan ställa sig bakom.

Övervakningskommittén ansåg att utvärderingsplanen är ändamålsenlig under förutsättning att synpunkterna enligt Joels sammanfattning tillgodoses genom att de arbetas in i utvärderingsplanen.

9 Fråga om administrativ kapacitet

Urve Laas (**EU-kommissionen**) redogjorde för bestämmelserna. Enligt artikel 124.3 d) i förordning 2021/2115 ska ÖK granska uppbyggnad av administrativ kapacitet hos offentliga myndigheter och jordbrukare och andra stödmottagare, om det är relevant. Urve Laas förklarade att ÖK har rätt att se över allt som kan påverka implementeringen inklusive administrativ kapacitet. ÖK kan komma överens om och bestämma vad som är relevant. Det kan exempelvis handla om viss information, seminarier eller utbildning som behövs. Inget särskilt utesluts. ÖK får även föreslå att tekniskt stöd används för att bättra på den administrativa kapaciteten. Enligt artikel 124.3 finns dock inte någon skyldighet att granskningen måste leverera ett visst resultat. Fråga har även ställts om detta är en ny arbetsuppgift för ÖK. Urve Laas utvecklade att den inte fanns med i förordningen för landsbygdsprogrammet. Däremot fanns det i den fondgemensamma förordningen, CPR, en kodex för hur medlemsstaterna bör organisera partnerskap och där var skrivningen med som exempel. Det är alltså inte helt nytt. EU-kommissionen vill se en bred tolkning. ÖK ska se till att genomförandet löper på bra och vilka extra stödinsatser som kan behövas.

Ordföranden sammanfattade att ÖK således inte har någon skyldighet styra upp frågan, men uppmanade ledamöterna att spela in behov av att diskutera frågor om administrativ kapacitet baserat på signaler i sina nätverk. Ordföranden frågade om kommittén var nöjd med att arbeta på det sättet. Kommittén svarade ja.

10 Övriga frågor

Arbetsordningen: ÖK-sekretariatet hänvisade till den skriftlig proceduren som hållits avseende arbetsordningen samt de förslag till mindre justeringar som uppkommit efter det och som kommittén fått som underlag inför mötet. Kommittén godkände dessa justeringar och arbetsordningen antogs därmed.

Fråga från föregående möte om **handlingar som skickas till ÖK:** En text har lagts till om detta i arbetsordningen.

PM om **resultatbaserade modellen:** Inga ytterligare frågor ställdes.

11 Nästa möte

Ordföranden föreslog att nästa möte ska vara digitalt och hållas den 22 november 2023. Önskemål lämnades att det hålls så tidigt som möjligt på dagen.

ÖK-sekretariatet kommer att skicka enkätfrågor om detta mötets genomförande (se svaren i bilaga 7).

12 Mötets avslutande

Ordföranden tackade samtliga deltagare och avslutade mötet.

Tobias Olsson
Ordförande

Thérèse Ljungquist
Övervakningskommitténs sekretariat

Protokollet har signerats, men på grund av krav på tillgänglighetsanpassning publiceras det utan namnunderskrifter på webbsidan